

OLIMPIADA
UNIVERSUL CUNOAȘTERII PRIN LECTURĂ
pentru elevii din mediul rural
Etapa județeană
17 martie 2019
Clasa a VIII-a

Timpul de lucru: 2 ore. Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Partea I (20 de puncte)

Citește cu atenție textul următor, apoi scrie răspunsul la fiecare dintre cerințele date.

În câmpie zăpezile pieriseră, iar pe Dunăre, două turme de capre băteau cu frunțile în gheață. Piticul veni, ținând calul de căpăstru, și îngenunche pe ultima treaptă a scărilor, lângă cele patru luntri pe care le scosese din adăpost și le reparase cu o zi înainte bunicul băiatului.

— *Domnule, spuse el, am ordin să mergi cu noi, să-ți arătăm de unde vine primăvara.*

— *Sunt gata, spuse băiatul și se urcă în șaua sub care ținea ascunse coperțile abecedarului.*

Și când să pornească, se opri să întrebe:

— *Dar, dumneata, domnule pitic, cum ai să te ții de noi?*

— *Nicio grijă, [...] mai bine fac tumba. Pe unde mă răstorn eu, crește iarba. Uite... și, azvârlindu-se în mâini, făcu un salt de vreo douăzeci de metri, și-n urma lui crescuseră o paște cu iarbă fragedă și cu ghiocei violeți.*

Băiatul răsă, apoi calul lui zbură spre grind și acolo el se înclină în fața lunii și ea-și flutură părul blond, lung până la coapse, și-ntinzând mâna, îl mângâie pe obraji. Stelele, vreo două mii sau mai multe, se mișcă, sunându-și cerceii de cleștar, și el se găsi dintr-odată în mijlocul lor, și ele începură să cânte un cântec minunat, și steaua lui verde, aceea cu care vorbea în fiecare seară, înainte de culcare, veni și i se așeză pe umeri și-i spuse:

— *Tu ești prietenul meu, dar nu știu cum te cheamă.*

— *Bănică, răspunse băiatul, dar nu mai avu timp să-i spună și altceva, fiindcă luna întinse brațele și porni, în zbor, spre valea cu migdali și smochini, și ei toți trebuiră s-o urmeze.*

Și pe unde treceau, gheața se rupea, stuful se ridica și începea să se lege și de sub frunzele vechi se deștepta iarba.

Valea cu migdali era largă – sus, în mușea malului, era un zid de sălcii, dincolo de el o vie îngropată și, mai departe, câmpia cu grâu – și luna, scuturându-și voalul, făcu să se întindă o lumină neînchipuită, caldă și primitoare, și-i făcu semn lui Bănică să vină lângă ea. El o privi și i se pără că ea n-are trup, că e făcută numai din raze.

— *Aici, vorbi ea, în migdalii și în smochinii ăștia sunt închise bucuriile primăverii. Ești primul om care vede cum le dau drumul să umple câmpiile și munții.*

Și zicând, se apropie de-un migdal, îl sărută și trunchiul se desfăcu și din el, ca dintr-o lădiță vrăjită, ieșiră o puzderie de fluturi: albi, roșii, galbeni, care se răspândiră în lumină, tulburând-o cu aripile ca-ntr-un vis. Și fiecare migdal arunca în înălțimi multicolore roți de fluturi.

Bănică, pe calul lui de lemn, privea și râdea și ochii lui albaștri scânteiau de bucurie.

— *Acum, spuse luna, o să dau drumul păsărilor, și-și trecu mâna peste creștetul smochinilor, și o mulțime fără seamăn de păsări țâșni [...] în văzduh.*

Erau atât de multe, încât stuful se încălzea sub trecerea lor. Și toate ciripeau gălăgioase și înghițeau lacome aerul rece, tulburător al nopții de la Dunăre. Stele și păsări și fluturi, într-un amestec nemaipomenit, se roteau între hotarele văii. Luna, în picioare pe un dâmb, era cea mai frumoasă dintre toate fetele câte sunt.

— *Acum să se deschidă florile, spuse ea, și dintr-odată toți copacii înmuguriră și crengile se acoperiră cu flori alb-liliachii prin care începură să umble albinele.*

Fănuș Neagu, **Covorul violet**

1. Transcrie, din text, două cuvinte/structuri care se referă la spațiul desfășurării acțiunii. **4p.**
2. Notează pe foaia de concurs, litera în dreptul căreia este scrisă afirmația corectă, așa cum apare aceasta în textul dat. **4p.**

Bănică:

  - a) *o privi și i se păru că ea are trup de frunze;*
  - b) *pe calul lui de lemn, privea și plângea;*
  - c) *privea și râdea și ochii lui albaștri scânteiau de bucurie.*
3. Aranjează propozițiile următoare în ordinea apariției lor în fragmentul dat: **4p.**
  - a) *ești primul om care vede cum le dau drumul să umple câmpiile și munții;*
  - b) *se apropie de-un migdal, îl sărută și trunchiul se desfăcu;*
  - c) *gheața se rupea, stuful se ridica și începea să se legene;*
  - d) *el o privi și i se păru că ea n-are trup, că e făcută numai din raze.*
4. Explică, în 30 – 50 de cuvinte, semnificația enunțului: *luna, scuturându-și voalul, făcu să se întindă o lumină neînchipuită, caldă și primitoare.* **4p.**
5. Descrie, în 50 – 100 de cuvinte, natura în timpul nopții, valorificând informațiile din textul-suport. **4p.**

Partea a II – a (20 de puncte)

Citește cu atenție textul următor, apoi scrie răspunsul la fiecare dintre cerințele date.

După „Mărțișor”, „Babe” și „Moși”, după „zăpada mieilor”, când calendaristic deja am pășit în anotimpul primăverii, deși luna martie se dovedește a fi destul de capricioasă, ne apropiem de momentul echinocțiului de primăvară, ce marchează începutul primăverii astronomice. El se produce în jurul datei de 20 martie când longitudinea astronomică a acestuia revine la valoarea de zero grade. După cum este cunoscut, mișcarea aparentă a Soarelui pe sfera cerească, determinată de mișcarea reală a Pământului pe orbita sa, generează pentru latitudinile noastre inegalitatea duratei zilelor și nopților la diferite epoci ale anului, datorită poziției aproximativ fixe în spațiu a axei de rotație a Pământului, precum și a înclinării sale față de planul orbitei acestuia. Astfel, pe sfera cerească, Soarele parcurge în decurs de un an un cerc mare numit ecliptică (ce marchează de fapt planul orbitei Pământului), care face cu ecuatorul ceresc un unghi de $23^{\circ}27'$. La momentul echinocțiului de primăvară, Soarele traversează ecuatorul ceresc trecând din emisfera australă a sferei cerești în cea boreală. Când Soarele se află în acest punct, numit punct vernal, el descrie mișcarea diurnă în lungul ecuatorului ceresc, fenomen ce determină, la data respectivă, egalitatea duratei zilelor cu cea a nopților, indiferent de latitudine. La latitudinile țării noastre, pentru care putem considera valoarea medie de 45° , această cifră reprezintă și valoarea medie a înălțimii Soarelui deasupra orizontului la momentul amiezii. Totodată, la data respectivă, Soarele răsare în punctul cardinal est și apune în punctul cardinal vest. Începând de la aceasta dată, durata zilei (față de cea a nopții) va fi în continuă creștere, iar cea a nopții (față de cea a zilei) în scădere, până la data de 21 iunie, când va avea loc momentul solstițiului de vară. Evident, descrierea de mai sus este valabilă doar pentru latitudinile nordice ale Terrei. În emisfera sudică a Pământului fenomenul trebuie interpretat invers, astfel că în regiunile respective acest moment marchează începutul toamnei astronomice. Totodată, în regiunile polare, în emisfera nordică începe lunga zi polară, iar în cea sudică începe noaptea polară, care vor dura, fiecare, câte 6 luni.

Echinocțiul de primăvară, www.astro-urseau.ro

1. Menționează data în jurul căreia se produce anual echinocțiul de primăvară. **4p.**
2. Transcrie, din text secvența care explică ce reprezintă *punctul vernal*. **4p.**
3. Precizează un fenomen care generează *inegalitatea duratei zilelor și nopților în timpul anului*. **4p.**
4. Scrie, pe foaia de concurs, litera în dreptul căreia se află afirmația corectă, așa cum apare în textul dat. **4p.**
  - a) *Soarele traversează ecuatorul ceresc trecând din emisfera boreală a sferei cerești în cea australă;*
  - b) *Soarele traversează ecuatorul ceresc trecând din emisfera australă a sferei cerești în cea boreală;*
  - c) *45° reprezintă valoarea maximă a înălțimii Soarelui deasupra orizontului la momentul amiezii.*
5. Prezintă, în 40 – 60 de cuvinte, două efecte generate în natură de începutul primăverii astronomice, valorificând textul dat. **4p.**

Partea a III-a: (50 de puncte)

1. Numește o sărbătoare populară de la începutul lunii martie. **5p.**
2. Precizează ce eveniment astronomic are loc la data de 21 iunie. **5p.**
3. Transcrie secvența din text care explică termenul *eliptica*. **5p.**
4. Menționează fenomenul în timpul căruia *longitudinea astronomică a acestuia revine la valoarea de zero grade*. **5p.**
5. Exprimă-ți opinia, într-un text de 100 – 150 de cuvinte, despre influența primăverii în viața omului, valorificând ambele texte. **15p.**
6. Redactează o compunere narativă, de 150 – 250 de cuvinte, în care să relatezi o întâmplare imaginară petrecută într-o zi polară. **15p.**

Notă!

În cazul cerințelor care solicită formularea răspunsurilor sub formă de enunț sau de text, se vor puncta conținutul și redactarea răspunsului (registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate; coerența textului; respectarea normelor de ortografie și de punctuație).